

చారుకేశి - రూపకం

ఏమొకో చిగురు టధరమున - యెడనెడ కస్తురినిండెను
భామిని విభునకు వ్రాసిన - పత్రిక కాదు గదా

కలికి చకోరాక్షికి కడ - కన్నులు కెంపై తోచిన
చెలువ మిప్పుడిదేమో - చింతింపరె చెలులు
ఉడుగని వేడుకతో విభు - డొత్తిన నఖశశిరేఖలు
వెడలగ వేసవి కాలపు - వెన్నెల కాదుగదా

ముద్దియ జెక్కుల కెలకుల - ముత్యపు జల్లుల జేర్చుల
బద్దిక లాగు లివేమో - ఊహించరె చెలులు
గద్దలి తిరువేంకటపతి - కామిని వదనాంబుజమున
అద్దిన సురతపు జెమటల - అందము కాదుగదా

తెనాలి రామకృష్ణుడు చాలా సరసపు కవి. అతని పాండురంగ మహాత్మ్యంలో అగ
స్త్తుడిని స్తుతించడం ఇలా ఉంటుంది.

సీ॥ చులుకాకృతులు లేవె జలరాశి నిశ్శేష
శోషణ క్రీడకు జొరవు గాక
జాఠరాగ్నులు లేవె జటితాపి వాతాపి
తను దాహమును దీర్చ దగవుగాక
హంకారములు లేవె ఉపపురందరహాతో
త్థాటనమునకు పొల్పడవుగాక :

అన్నమయ్యను దృష్టిలో ఉంచుకొని అగస్త్తునికీ అలంకారాలొనరించాడు రామకృ
ష్ణుడు అనుకుంటే ఆశ్చర్యమేమీకాదు. ఎందుకంటే ఉపమలు ఎన్ని లేవు సాహిత్యంలో?
అన్నమయ్య ఉపమలతో ఉపమించరావుగాని, ఉత్తేక్ష లేన్ని లేవు అన్నమయ్య ఉత్తేక్ష
లను ఉత్తే క్షింపలేవుగాని, పదకవిత లేన్నిలేవు. అన్నమయ్య పదకవితాపద పదపీఠికను
స్థల్కించలేవుగాని 'నో ఋషిః కురుతే కావ్యం. ఋషులందరూ కవులైతే అగస్త్యమహర్షి
అన్నమాచార్యుడు కావాలి. అన్నమాచార్యుల అనన్య కల్పనా వైచిత్రి అట్టిది. సాహిత్యంలోనే
అపూర్వమైన ఉత్తేక్షను శ్రీమచ్ఛంకరులు తమ సౌందర్యలహరిలో వెలయించారు.

ఆ ఉత్తేక్ష సౌందర్యలహరిలో 86వ శ్లోకంలో ఉన్నది.

మృషా కృత్వా గోత్ర స్థలన మధ వైలక్ష్మ్య నమితం
లలాటే భర్తారం చరణ కమలే తాడయతితే
చిరాదన్తశ్శల్యం దహన కృత మున్నూల తపతా
తులాకోటిక్వాణైః కిలికిలిత మీశానలిపుణా.

ఒక నాయిక వద్ద వేరొక ప్రియురాలి పేరుతో నాయికను పిల్వడం గోత్ర స్థలనం. కావాలని పార్వతిని ఉడికించాలని ఈశ్వరుడు వేరొకతె పేరు పలకగా ఆమె కోపించి, లజ్జిత ముఖుడైన హరుని నుదుట తన మృదు చరణ పద్మంతో తన్నినది. అప్పుడు ఆమె చరణాలంకార మంజీరపు కలరవం చిరకాలంగా శివుని నుదుట అగ్నిపై నున్న తన పగ భవాని ఒనర్చిన శివలలాట తాడనం వల్ల చల్లారగా మన్నుడు కిలకిల నవ్విసట్లుగా ఉందట. ఎంత ఉత్తేక్ష!

శంకరులు కనకధారాస్తవంలని మొదటి పది శ్లోకాలూ. సౌందర్యలహరిలో 9 శ్లోకాలూ అమ్మవారి శుభదృష్టిపైనగావించారు. ఈ సంకీర్తనమూ, శంకర శ్లోకాలూ సమదర్శనం చేస్తే శ్రీమదాది శంకరులే అన్నమాచార్యులై ఉంటారని అనుమానం కలిగి, పెనుభూతమై దృఢ విశ్వాసం కాక మానదు. ఆది శంకరులే అన్నమాచార్యులన్న ప్రతిష్ఠా చర్చ తర్వాత చేద్దాం. ఈ సంకీర్తనలో అలమేల్కంగ పడకటింటి శృంగారపు గుట్టు చెలులు తమ ఉత్తేక్ష లలో జగద్వ్యాప్తం చేసి రచ్చకెక్కించిన వైనం రమ్మంగా చిత్రీకరించ బడింది. చెలులున్నారు - ఈ అలమేల్కంగ ఎఱ్ఱని అధరాలపై అక్కడక్కడ కస్తూరి అంటి నది.ఎఱ్ఱని పత్రంపైన ఈమె విభునికి వ్రాసిన నల్లనిఅక్షరాల ప్రేమలేఖ కాదుగదా యిది?

ఈ చకోరాక్షికి కంటి కొనలు ఎఱ్ఱగా ఉన్న కారణమేమి? ప్రాణేశ్వరుని మేన వ్రాలి, ఆ మేను చెలువులు నలచి, నలచి, దేహాంతరాళంలోనికి చొచ్చుకొని నాటుకొన్న ఆమె చూపులు, ఆ చూపులను ఆకస్మాత్తుగా నిలువునా పెరికివేస్తే ఆ చూపుల కొనలను అంటిన నెత్తురు కాదా ఇది ? చెలులారా ఊహించండి. ఇది అన్నమాచార్యుల అసామాన్యోత్తేక్ష

ఈ అలమేల్కంగకు చన్నుల కాంతులు పైపైకి, పయ్యెదదాటి ప్రాకుతునవి తద్రహ స్వమేమో కనిపెట్టండి, తనివి తీరని తమకంతో స్వామి ఆమె కుచకుంభపాళిపై చేసిన నఖక్షతపు నెలవంకలు వెలువరిస్తున్న వేసవికాలపు వెన్నెలేగాదా యిది.

ఈ ముద్దుల చెక్కిళ్ళ అంచులలో ముత్యపుజల్లు వడినట్లు ఉన్నది. ఈ సౌందర్య

రహస్య విచారణ చేద్దాం. చెలులారా ; శ్రీ వేంకటపతి ఈమెని అలమిపట్టి రతుల
నలయించి, అద్దిన రతిశ్రమజపు చెమటల అందమేగదా యిది అని చెలులు నాయిక
ను ఆటపట్టించారు. ఈ ఆటపట్టంపులో అనన్యమూ, అద్వితీయమూ, అపురాపరసంబవ
మూ అయిన ఉత్తేక్షను ఆవిష్కరించారు అన్నమాచార్యులు, ఈ 'కంటికెంజాయ చూపు
ల' గూర్చి వేరొకచోట ఆయనే 'కాని కంటి కుంకుమలు' అంటారు. ఆ ఉత్తేక్ష రూపం ఈ
కోవకి చెందినదే కానీ

నలువున ప్రాణేశ్వరుపై-నాటిన ఆ కొన చూపులు

నిలువున పెరుకగ నంటిన -నెత్తురు కాదుగదా

అన్నంత జాజ్వల్యమానంగా తోచదు.

ఈ సంకీర్తన విని యిందులోని అందానికి అచ్చెరువు ముచ్చెరువై నాటి రాయలు
సొళ్ళ నరసింగరాయలు ఇటువంటి పదమే నాపైన చెప్పమన్నాడు. అన్నమాచార్యులు
'హరి హరి' యింత నీచపు మాట నాతో ఎలా అనగలిగావు? అని దిగ్గున లేచిపోబోగా
రాయలు బతిమాలి మళ్ళీ అదే అడిగాడు. అన్నమాచార్యులు ధాటిగా తిరస్కరించారు.